

MARIUS CETERAȘ

LECTII DE ȘAH PENTRU ÎNCEPĂTORI

AmE

EDITURA MEDIAMIRA

2007

Coperta: Anamaria Benchea

Caricaturi: Anamaria Benchea

Tehnoredactare computerizată: Gabriela Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CETERAȘ, MARIUS

Lecții de șah pentru începători / Marius Ceteraș,
Cluj-Napoca: Mediamira, 2007
Bibliogr.
ISBN 979-973-713-141-6

794.1

Lecții de șah pentru începători
Copyright © 2007 Marius Ceteraș

Nici o parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă în nici o formă și prin nici un mijloc, electronic sau mecanic, fără permisiunea scrisă a autorului.

EDITURA MEDIAMIRA

C.P.117, O.P.1, CLUJ
Str. Horea 47-49/1
400275 Cluj-Napoca

Tiparul executat la
Imprimeriile Unirea Press

CUPRINS

Introducere

CAPITOLUL I - TIPURILE ATACULUI	7
(1) Atacul și apărare.....	8
(2) Atacul dublu.....	15
(3) Atacul liniar.....	20
(4) Atacul grupat al unui obiectiv.....	25
(5) Atacul prin descoperire.....	32
(6) Șahul prin descoperire.....	36
(7) Șahul dublu.....	42
(8) Lovitura dublă.....	47
CAPITOLUL II - FINALURI DE PIONI	52
(9) Opoziția, zugzwang-ul, câmpuri critice, regula pătratului.....	53
(10) Rege și pion contra rege, regula celor 3 câmpuri critice.....	60
(11) Rege și pion contra rege și pion.....	67
CAPITOLUL III - PROCEDEE PENTRU SLĂBIREA APĂRĂRII	73
(12) Eliminarea apărătorului.....	74
(13) Îndepărtarea apărătorului.....	80
(14) Atragerea.....	86
(15) Înterferența.....	92
CAPITOLUL IV - COMBINAȚII DE MAT	97
(16) Slăbiciunea ultimei linii.....	98
(17) Blocarea regelui.....	104
CAPITOLUL V – BAZELE STRATEGIEI	111
(18) Valoarea calitativă a figurilor.....	112
(19) Cum trebuie jucată deschiderea.....	118
(20) Cum nu trebuie jucată deschiderea.....	124
(21) Ce trebuie făcut în jocul de mijloc.....	130
(22) Cum trebuie jucate finalurile	136
CAPITOLUL VI - MĂRIREA VITEZEI ATACULUI	141
(23) Eliberarea câmpurilor.....	142
(24) Eliberarea liniilor	147
(25) Câștigul de tempo.....	152

CAPITOLUL VII – SLĂBICIUNEA FIGURILOR.....	157
(26) Legarea.....	158
(27) Lupta împotriva legării.....	165
(28) Prinderea figurilor adverse.....	171
CAPITOLUL VIII - ATACUL LA REGE.....	176
(29) Atacul asupra regelui rămas în centru	177
(30) Extragerea regelui.....	184
(31) Distrugerea protecției regelui.....	190
(32) Atacul cu rocade pe flancuri diferite.....	196
CAPITOLUL IX - ALTE COMBINAȚII.....	201
(33) Transformarea pionilor.....	202
(34) Combinații de remiză.....	207
CAPITOLUL X – FINALURI DE TURNURI.....	212
(35) Poziția lui Lucena.....	213
(36) Poziția lui Philidor.....	220
Soluțiile exercițiilor.....	226
Bibliografie.....	230
Despre autor	231

SIMBOLURI UTILIZATE

+	șah	+ -	avantaj decisiv pentru alb
#	mat	- +	avantaj decisiv pentru negru
!	mutare bună	0-0	roca mică
!!	mutare excelentă	0-0-0	roca mare
!?	mutare interesantă	R	rege
?!	mutare dubioasă	D	damă
?	mutare greșită	T	turn
??	greșeală gravă	N	nebun
=	poziție egală; remiză	C	cal

INTRODUCERE

În urmă cu câțiva ani, când am început să lucrez cu copii care făceau primii pași în șah, m-am confruntat cu o mare problemă. Deși aveam o bibliotecă șahistă destul de cuprinzătoare, nu am reușit să găsesc niciun manual veritabil de șah pentru începători în limba română. Există desigur mai multe cărți pentru începători publicate în România, dar niciuna nu corespundea așteptărilor mele. Ce anume mă nemulțumea la cărțile de începători existente? În primul rând forma în care era structurat conținutul sau mai bine zis lipsa unei organizări eficiente a conținutului. Cărțile nu aveau forma pedagogică care să-i permită cititorului să înțeleagă foarte bine tematica abordată, ele adresându-se mai degrabă profesorilor decât elevilor.

Confruntat cu această problemă, am decis să-mi scriu propriul meu curs de începători, cu un conținut structurat pe lecții care să acopere cam tot ceea ce are nevoie cineva care a învățat regulile jocului de șah și maturile elementare și care dorește să avanseze cu studiul șahului. Un curs pe care să-l predau elevilor la antrenamente, dar după care să poată repeta și singuri, acasă, tematica studiată. A urmat o muncă de câțiva ani în care am strâns materiale din diverse surse, le-am structurat pe principalele teme tactice și strategice pe care trebuie să le cunoască orice șahist, am scris și rescris lecțiile de mai multe ori, până am ajuns la o formă care să mă mulțumească.

În forma pe care o aveți în față, această carte se dorește a fi în primul rând un manual de șah util oricărui pasionat al șahului care studiază singur și copiilor fără antrenor având cel mult sprijinul unui părinte mai puțin cunoscător de șah. Sper totodată ca această carte este manualul pe care îl așteaptă toți acei iubitori pătimiși ai șahului, care pretutindeni în țară încearcă să inițieze copii în tainele sportului minții și să-i îndrume pe cei mai talentați dintre elevi spre șahul de performanță. Manualul le va fi util atât lor, cât și elevilor lor, care vor avea posibilitatea să repete lecțiile singuri, după studierea lor cu profesorul.

Din punct de vedere pedagogic conținutul manualului este astfel structurat încât să permită cititorului să distingă clar fiecare subiect abordat și să facă conexiunile între acestea. Din cele 10 capitole, 6 sunt dedicate procedeele tactice elementare, iar câte unul finalurilor de pioni, finalurilor de turnuri, bazelor strategiei și atacului la rege, acesta din urmă fiind un subiect care combină cunoștințele tactice cu cele strategice. Ponderele tacticii, strategiei și finalurilor în carte este conformă cu ceea ce trebuie să învețe un șahist începător. Nu veți găsi în această carte mai nimic despre teoria deschiderilor, tocmai pentru că am considerat ca un astfel de subiect nu este adecvat pentru începători. Un șahist începător nu trebuie să memoreze diverse variante de deschidere, ci să înțeleagă foarte bine care sunt principiile de joc în deschidere, ce trebuie făcut și ce nu trebuie făcut în deschidere. Consider că lecțiile despre jocul în deschidere și partidele scurte comentate în cadrul

lecțiilor sunt suficiente pentru înțelegerea deschiderii de către un șahist aflat la poalele urcușului spre performanță

Formatul fiecărei lecții în parte a fost astfel realizat încât la sfârșitul studierii unei lecții elevul să-și însușească foarte bine conținutul prezentat. Practic cititorului i se prezintă subiectul lecției în 5-6 moduri. Fiecare lecție începe cu o caricatură corespunzătoare subiectului lecției, în care este descris într-un mod artistic procedeele studiat. Urmează apoi prezentarea introductivă a procedeele și câteva exemple ilustrative, explicate detaliat pentru o cât mai bună înțelegere. La lecțiile despre procedee tactice am inserat și câteva partide scurte în care apare motivul tactic studiat, prilej pentru cititor de a se familiariza și cu unele curse tipice în deschidere. La finalul lecției cititorului îi este din nou adus în față subiectul lecției printr-un scurt sumar și o diagramă bloc care redă grafic subiectul studiat. Lecția se încheie cu 6 exerciții prin rezolvarea cărora cititorul are posibilitatea de a se verifica dacă a înțeles subiectul studiat.

Nivelul exemplelor și exercițiilor de la fiecare lecție este accesibil unui șahist începător. Este posibil ca anumite exemple sau exerciții să vi se pară mai complicate la început, dar acest lucru este normal. Printr-o muncă perseverentă, incluzând aici și repetarea studierii unor subiecte care vi s-au părut mai dificile, veți depăși orice obstacol.

Pentru cei care studiază singuri acest manual, le recomand să studieze lecțiile în ordine deoarece aceasta nu a fost aleasă întâmplător. Pentru profesorii și antrenorii experimentați care au deja o programă de studiu cu care s-au obișnuit de-a lungul timpului, cred că acest manual le poate fi folositor măcar printr-o bună parte din lecțiile sale. Pentru orice alte nelămuriri legate de modul de studiere a manualului, autorul vă stă la dispoziție la adresa de email all_romanians@yahoo.com sau la turneele de șah la care participă ca jucător sau antrenor. Nu ezitați să mă contactați și să-mi trimitați sugestiile și criticile dumneavoastră.

În încheiere vă rog să-mi permiteți să profit de ocazie pentru a mulțumi tuturor celor care de-a lungul anilor au fost alături de mine în activitatea șahistă: părinților mei Maria și Nicolae Ceteraș, care m-au sprijinit încă de la primii pași făcuți în șah, primului meu antrenor Mihail Breaz, care m-a învățat tainele jocului regilor, antrenorilor Daniel Savin, Valentin Stoica și Romeo Milu, care m-au îndrumat la loturile naționale de juniori, colegilor mei de club, elevilor mei pentru modul excelent în care am colaborat și ne-am ajutat reciproc să ne perfecționăm, părinților elevilor mei, care mi-au oferit numeroase sfaturi bune, Primăriei Municipiului Alba Iulia, care a sprijinit permanent mișcarea șahistă albauliană, tuturor celorlalți amici și colaboratori ai mei fără de care nu aș fi putut realiza nimic în șah.

Autorul

DESPRE AUTOR

În vârstă de 34 de ani, Marius Ceteraş este fost campion național de juniori (în 1992 și 1993), participant la mai multe campionate mondiale și europene de juniori și campion balcanic cu echipa României de juniori în 1993. A obținut titlul de maestru FIDE în anul 1992, iar începând cu anul 1996 a pregătit copii, juniori și seniori la cluburile din Alba Iulia, Turda și Matosinhos (Portugalia), precum și elevi din Canada, S.U.A. și Cehia prin internet.

Dintre elevii pregătiți de Marius Ceteraş, Olimpiu Urcan, Dan Olariu și Mircea Mateică au obținut titlul de maestru al sportului, Tudor Sfârlog a obținut titlul de campion național de juniori în 2005 și medalia de argint în 2006, iar Alexandru Florea a obținut medalia de bronz la Campionatele Naționale de copii sub 10 ani ale Canadei în 2006.

Având în prezent ca activitate de bază proiectarea de rețele electrice, Marius Ceteraş antrenează în timpul liber cei mai buni juniori ai Clubului Municipal de Șah din Alba Iulia și câțiva elevi din străinătate prin internet.

Colaborator al revistelor "Gambit" și "Șah", autorul a publicat numeroase partide comentate și articole în "Correspondence Chess News", "ICCF Amici", "Sahovsky Informator", "New in Chess Yearbook", "Paralela 64", precum și pe site-urile www.romanianchess.org, www.chesscafe.com și www.harrypotter.as.ro. O parte din aceste articolele pot fi citite online pe pagina web a autorului www.romanianchess.org/ceteras

Implicat în mai multe acțiuni de promovare a șahului juvenil românesc, Marius Ceteraş este și coautor al actualelor regulamente de desfășurare a campionatelor naționale de juniori.

Pentru a intra în contact cu autorul puteți să scrieți la adresa poștală **Marius Ceteraş, str.Dobrogei nr.2A, 510142 Alba Iulia** sau la adresa de email all_romanians@yahoo.com

EDITURA MEDIAMIRA
C.P. II7, O.P. I, CLUJ
Str. Horea nr.47-49/I
400275 Cluj-Napoca

Lecții de șah pentru începători este un manual de șah care se adresează tuturor celor care au învățat regulile jocului de șah și doresc să pătrundă mai adânc în tainele sportului minții, profesorilor și antrenorilor care predau șahul unor grupe de copii și juniori, dar și părinților mai puțin cunoscători ai subtilităților jocului, care doresc să-și sprijine copiii în studierea șahului.

Conținutul este structurat sub formă de lecții de tactică, strategie și finaluri, într-o pondere adecvată necesităților unui șahist începător. Pentru o mai bună înțelegere a subiectului lecțiilor, acesta este prezentat cititorului în 5-6 moduri, prin exemple, partide model, exerciții și sub formă de rezumat, dar și grafic prin intermediul unor caricaturi și diagrame bloc care descriu fiecare procedeu studiat.

În total manualul conține:

- 36 de lecții grupate în 10 capitole
- 215 exemple ilustrative
- 105 partide scurte
- 227 de exerciții
- 36 de caricaturi
- 36 de diagrame bloc

După studierea acestui manual și rezolvarea exercițiilor, cititorul poate fi sigur că stăpânește cunoștințele fundamentale ale jocului de șah și poate participa cu succes în competițiile naționale șahiste de juniori sau în cele de seniori de un nivel mediu.

Marius Ceteraș este fost campion național de juniori, deține titlul de maestru FIDE, iar în prezent este antrenor de copii și juniori și colaborator al mai multor publicații șahiste din țară și străinătate. Manualul a fost realizat pe baza experienței dobândite de autor în 10 ani de lucru cu copii și juniori la Clubul Municipal de Șah Alba Iulia, Clubul Sportiv Potaissa Turda și Grupo Desportivo Dias Ferreira Matosinhos (Portugalia).

ISBN 979-973-713-141-6